

หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี Good Governance's Principle of The Abbot in Bo Phloi District Kanchanaburi Province

พระวัชรธร (ญาณฐิติ) พุ่มใจดี¹ ดร.มิตภาณี พุ่มกล่อม² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์³
Phra.Watcharathon (Yanathito) Pumjaidee¹ Dr.Mitparnee Pumklom² Asst.Prof. Dr.Pongsak Ruamchomrat³

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุพรรษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร จำนวน 206 รูป โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการวิจัย พบว่า

1. หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักมุ่งเน้นจรรยามดี ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการระดมความคิดเห็น ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุพรรษา ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษา น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5 พรรษา มีการปฏิบัติมากกว่า พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษามากกว่า 10 พรรษา

ABSTRACT

The purposes of the research were to study and compare the good governance's principle of the abbot in Bo Phloi district Kanchanaburi Province, classified by ages. The samples used in the research were abbots, monks and novices consisted of 206 people, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a 5 level estimation scale questionnaire the content validity is between 0.67–1.00 and the reliability is 0.98. The statistics used in data analysis is the percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance and test the difference of the mean of the pairs the Scheffe' method at statistical significance of 0.01.

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Master of Education Program In Educational Administration Kanchanaburi University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²Course teacher in Master of Education Program In Educational Administration Kanchanaburi University

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: พระวัชรธร (ญาณฐิติ) พุ่มใจดี, anodattai@gmail.com

รับเมื่อ 15 เมษายน 2564 แก้ไข 20 มิถุนายน 2564 ตอรับ 22 มิถุนายน 2564

The research findings were as follows:

1. The good governance's principle of the abbot in Bo Phloi district Kanchanaburi Province, Overall and in all aspects, There is a high level of practice, Sort in order of mean is: consensus oriented, rule of law, responsiveness, equity, decentralization, accountability, transparency, effectiveness, participation and efficiency.

2. The good governance's principle of the abbot in Bo Phloi district Kanchanaburi Province, classified by ages, overall, there was a statistically significant difference, when testing the mean difference of the pairs to found that the abbots, monks and novices the less than or equal to 5 years, the have more practiced than abbots, monks and novices the are age more than 10 years.

Keywords: good governance

ภูมิหลัง

คำว่า ธรรมาภิบาล เกิดจากคำว่า “ธรรม” บวกกับ “อภิบาล” ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ ความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ และความไร้ประสิทธิภาพขององค์กร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์นอกจากจะมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมแล้ว พระสงฆ์ยังเป็นผู้นำทางสังคม ทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของคนในสังคม เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น และพระสงฆ์มีอิทธิพลต่อความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะช่วยสร้างคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางให้พระสังฆาธิการ ในอำเภออื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงใช้ในการบริหารวัดของท่านได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. การบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เป็นอย่างไร
2. การเปรียบเทียบการบริหารวัดตามหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุพรรษา มีความแตกต่างกันอย่างไร

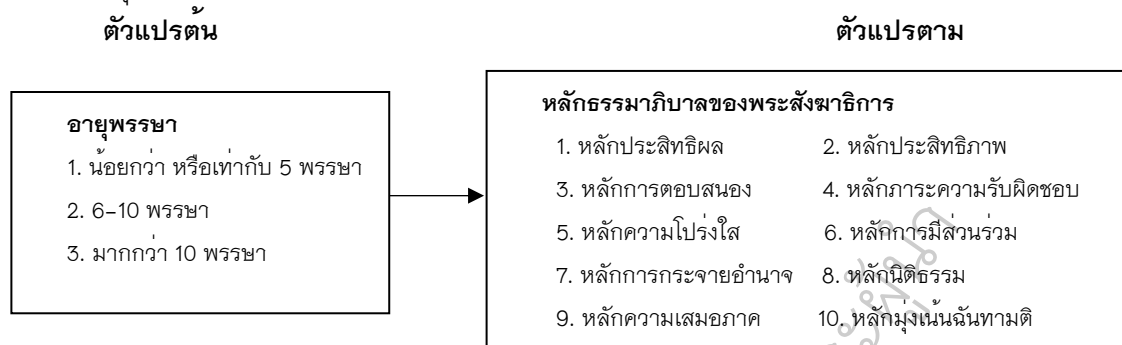
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุพรรษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, หน้า 8 – 9) เกี่ยวกับ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 10 ด้าน คือ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 443 รูป จากวัดในอำเภอบ่อพลอย จำนวน 51 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 206 รูป โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามเขตอำเภอบ่อพลอย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในข้อมูลพื้นฐาน เช่น สถานะ อายุ อายุพรรษา และวุฒิการศึกษาทางธรรม จำนวน 4 ข้อ
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมี 10 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้ นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึง เจ้าคณะอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังวัด เพื่อแจกพระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร เป็นกลุ่มตัวอย่าง 206 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับคืนให้ผู้วิจัย ภายใน 7 – 15 วัน ทางออนไลน์ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้สถิติในการศึกษา ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
 - 2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบ

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ รองลงมา คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการระดมความคิดเห็น ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักประสิทธิภาพ ตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตาม อายุพรรษา โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการระดมความคิดเห็น ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการกระจายอำนาจ และด้านหลักนิติธรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษา น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5 พรรษา มีการปฏิบัติมากกว่า พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษา มากกว่า 10 พรรษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักการระดมความคิดเห็น ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักประสิทธิผล ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก หลักธรรมาภิบาลมีความสำคัญมากเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการพัฒนาการบริหารวัด ซึ่งพระสังฆาธิการจะต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารวัด โดยศาสตร์ในการบริหารวัดบ้าง ประกอบด้วย

การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การประเมินผลงาน และงบประมาณ ส่วนศิลปะในการบริหารวัด ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ และมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน มีศิลปะในการพูดที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดไพโรจน์ ชาคโร (ศรีเมือง) (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต สายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักประสิทธิผล โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการได้กำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมาย กระบวนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตรงตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง ในอำเภอดาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลัก ประสิทธิภาพ โดยรวม และรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ลดภาระค่าใช้จ่าย ลดขั้นตอนระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักประสิทธิภาพ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการสร้างความเชื่อมั่น ความเลื่อมใส ความศรัทธาให้ทุกฝ่ายไว้วางใจ ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือชาวบ้านเมื่อยามมีภัยอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559, หน้า 45) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดกลางในอำเภอดาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักการตอบสนอง โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักภาวะความ รับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการสามารถตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย สามารถแจ้งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จัดเตรียมระบบการแก้ไขปัญหาเกิดผลกระทบต่าง ๆ มีความรับผิดชอบช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา มีการประเมินผลต่อการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพรณ ผิวอ่อน (2559, หน้า 56) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักภาวะ ความรับผิดชอบโดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.5 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการมีการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์

สุจริต ตรงไปตรงมา เปิดเผยข้อมูล หลักฐานที่น่าเชื่อถือ วางระบบในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมมิกา อ่อนธานี (2559, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.6 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการรับฟังความคิดเห็นของ พระภิกษุสงฆ์ เมื่อมีปัญหาในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสนำเสนอ ร่วมคิด วิเคราะห์ ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานได้อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ส่งเสริม (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.7 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักการกระจาย อำนาจ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการจัดโครงสร้างการทำงาน มอบอำนาจในการดำเนินงานตามความรู้ความสามารถ ให้สิทธิความรับผิดชอบในการตัดสินใจต่อพระภิกษุสงฆ์ในการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักการกระจายอำนาจ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.8 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการนำหลักพระธรรมวินัย กฎมหาเถร สมาคม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ให้ความเป็นธรรมต่อพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในวัด อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรรฐวรรต กำหวัเรื่อ (2557, หน้า 85) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการ ที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.9 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการให้คำแนะนำไม่แบ่งแยก ให้การสนับสนุนในการศึกษาเล่าเรียนต่อ ให้ความยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือให้ความเท่าเทียมกันต่อพระภิกษุสงฆ์ และสามเณรอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลรัตน์ ฝ่ายดี (2559, หน้า 142) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางในอำเภอดาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักความเสมอภาค โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.10 หลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านหลักมุ่งเน้น ฉันทามติ โดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการสามารถยุติข้อขัดแย้ง สร้างความเชื่อมั่น สร้างความศรัทธาที่ดี สามารถชี้แจงข้อผิดพลาด และแสวงหาฉันทามติ ข้อตกลงร่วมกันระหว่าง พระภิกษุสงฆ์ และชาวบ้านในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ โดยรวม และรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามอายุพรรษา ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของหลักธรรมาภิบาลของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยภาพรวม ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักภาระความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความเสมอภาค และด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ คือ พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษา น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5 พรรษา มีการปฏิบัติมากกว่า พระสังฆาธิการ พระภิกษุสงฆ์ และสามเณร ที่มีอายุพรรษา มากกว่า 10 พรรษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสังฆาธิการนับเป็นบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ระดับพระสังฆาธิการเป็นผู้บริหารวัด มีเจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และภาค ทำหน้าที่ปกครองให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ หรือระเบียบมหาเถรสมาคม คำสั่งมหาเถรสมาคม พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน ส่วนพระสังฆาธิการ ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ในด้านการพัฒนาทรัพยากรภายในวัดเป็นหลักสำคัญในเรื่อง งานในองค์กรการปกครอง งานในองค์กรการเผยแผ่ งานในองค์กรการศึกษา งานในองค์กรการสาธารณูปการ งานในองค์กรการสังคมสงเคราะห์ และงานในองค์กรการศึกษาสงเคราะห์ ดังนั้นพระสังฆาธิการ ได้นำขั้นตอนของหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ในการบริหารบุคลากรภายในวัด ให้มีความรู้ ความสามารถในการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทุก ๆ ด้านให้มีความมั่นคงตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธนิภา ไชยศรี (2563, หน้า 95) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ผลของการเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาวิมาน ฉลาดกลาง (2556, หน้า 185) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผลของการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุพรรษา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 พระภิกษุสงฆ์และสามเณร เห็นว่า ควรนำหลักประสิทธิภาพมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ การวางแผน การวางแผน การวางแผน และการปฏิบัติงานให้ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาอย่างชัดเจน
- 1.2 พระภิกษุสงฆ์และสามเณร เห็นว่า ควรนำหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการรับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ ได้ร่วมนำเสนอการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลในการปฏิบัติงานได้
- 1.3 พระภิกษุสงฆ์และสามเณร เห็นว่า ควรนำหลักประสิทธิภาพมาใช้ในการวางแผนนโยบายในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ลดภาระค่าใช้จ่าย ลดขั้นตอนระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการวัด ตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าคณะตำบล ในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี
- 2.2 ควรศึกษาเรื่อง การบริหารการจัดการวัด ตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าคณะอำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ พึ่งดวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขจรศักดิ์ ว่องไว. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- คณะสงฆ์อำเภอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. (2562). คู่มืออบรมพระนวกะ: วัดโป่งรี. กาญจนบุรี: ผู้แต่ง.
- ณรรฐวรต กำหวัธ. (2557). การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เปรมมิกา อ่อนธานี. (2559). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระปลัดไพโรจน์ ชาติโร (ศรีเมือง). (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พ.ศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิมาน ฉลาดกลาง. (2556). การบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- รัตนารณ ส่องเสริม. (2557). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ: ฟรีเมียร์ โปร.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Measurement, 30, 607–610.